

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Izšel dnevno razen sobot, nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXI. Cena lista je \$6.00. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 31. MARCA (MARCH 31), 1938. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 64

REORGANIZIRANJE NEMŠKE OBOROŽENE SILE

Govor češkoslovaškega premierja razkačil nacije

HITLERJEV MINISTAR IZZIVA FRANCIJO

Berlin, 30. marca. — Medtem, ko diktator Hitler in drugi nacistični voditelji nastopajo na političnih shodih, na katerih naglašajo, da je dolžnost Nemcev in Avstrijcev, da sankcionirajo "Anschluss" (zvezo) med Avstrijo in Nemčijo pri "svetih volitvah" 10. aprila, je armadni štab na delu, da reorganizira oboženo silo Velike Nemčije. Reorganiziranje je po mnenju članov armadnega štaba potrebno, ker je Nemčija okupirala Avstrijo.

Armada Velike Nemčije se je združila avstrijske obožene sile povečala na 18 vojaških korov. Ko je Hitler pred tremi leti odredil obvezno vojaško službo, je tudi naznanil, da bo armada tvorila dvanajst korov, toda zdaj je bila povečana najmanj za 50 odstotkov.

Formiranje dveh nadaljnjih korov, ki je bilo že naznanjeno, bo izvedeno še ta teden. Za vrhovnega poveljnika teh korov, ki bosta taborila na Dunaju in v Solungradu, je bil imenovan nemški general List, njegova pomočnika pa bosta generala Kiepert in maršal Beyer. Slednji je bil prej generalni inšpektor avstrijske armade.

Nacistični politiki v Berlinu so dali razumeti, da niso zadovoljni s govorom, ki ga je imel češkoslovaški ministrski predsednik Milan Hodža prejšnji dan po radiu. Premier je v svojem govoru obljubil, da bodo uveljavljeni novi zakoni, ki bodo ščitili pravice nemške, slovaške in madžarske manjšine v Češkoslovaški. Ti pravici, da Hodža ni podelil nič novega. Ponovil je le fraze, ki so jih Nemci že prej slišali v Ženevi. Zakoni, ki jih namerava uveljaviti, naj bi le ratificirali obstoječi položaj sužetov Nemcev v Češkoslovaški.

Hitler je imel včeraj tri govore v Hamburgu, njegov letalski minister Goering pa je istočasno posetil Eisenz, bogato polje železne rude na Stajerskem in govoril pred rudarji. Dejal je, da je železo večje vrednosti za Nemčijo kakor zlato in srebro, kajti iz železa delajo sablje in puške, stvari, ki jih Nemčija potrebuje.

Dunaj, 30. marca. — Dr. Paul Joseph Goebbels, minister nacistične propagande, je na shodu, katerega se je udeležilo 25,000 ljudi, izjavil, da se Nemčija več ne boji Francije. "Odkrito priznam, da se je Nemčija pred leti, ko je izstopila iz Lige narodov in podvzela druge odločne korake, bala posledic," je dejal Goebbels. "Ampak situacija je danes drugačna. Pohod francoske armade iz Pariza v Berlin je izključen. Zdaj je Berlin, ne Pariz, središče evropske politike. Nemčija, ki je bila pred dvajsetimi leti poražena in strta, je danes v veliki, ki ne sprejema ugovorov od nikogar."

Anglija ni zadovoljna s fašističnim pojasnilom

London, 30. marca. — Ministrski predsednik Neville Chamberlain je včeraj izjavil v parlamentu, da vlada ni zadovoljna s pojasnilom, ki ga je dal general Francisco Franco, vrhovni poveljnik španske fašistične armade, na protest proti letalskim napadom na Barcelono in pobitju civilnih prebivalcev. Slišen protest je poslala Francu tudi francoska vlada. V odgovoru na protest angleške vlade je general obljubil, da bo omejil bombardiranje španskih mest iz zraka.

Unija hoče injunkcijo proti družbi

Bitka med člani unij ADF in CIO v Wisconsinu

Flint, Mich., 30. marca. — Okrog sto članov avtne unije se je poslužilo sile, da preprečijo premestitev strojev iz tukajšnje tovarne A. G. Redmond Co. v Owosso, Mich. Unija ima pogodbo s to kompanijo in slednja se je odločila za beg pred organiziranimi delavci.

Uradniki avtne unije so včeraj izjavili, da se bodo zatekli k sodišču in vprašali za injunkcijo, da ne bo mogla kompanija premestiti tovarne v drugi kraj. Dalje so rekli, da bodo obtožili družbo pri federalnem delavskem razsodišču kršenja Wagnerjevega zakona.

Detroit, Mich., 30. marca. — Policija je včeraj navalila na pikete, člane unije CIO, ki so oblegali tovarno Federal Screw Co., da preprečijo vstop stavkokazov v tovarno. Šest piketov je bilo ranjenih, ko so jih policaji napadli. Stavka je bila oklicana v tej tovarni zadnji ponedeljek, ko je kompanija naznanila redukcijo mezd.

Leona, Wis., 30. marca. — Včeraj je prišlo do novega spopada med člani unije Ameriške delavske federacije in unije Odbora za industrijsko organizacijo pred tovarno Connor Lumber & Land Co., v katerem je dobilo čez sto delavcev manjše in večje poškodbe. Unija Ameriške delavske federacije ima pogodbo s to kompanijo, ki je bila sklenjena po volitvah, v katerih je dobila sešino. Člani nasprotne unije niso bili zadovoljni z izidom volitev in so oklicali stavko, da izvojujejo priznanje in posledica je konflikt. Okrajni šerif Jesse Ramsdell je mobiliziral večje število deputijev, da prepreči spopade.

Topovi ustavili kitajsko ofenzivo

Japonci ponovno zasedli mesto Linčeng

Sanghaj, 30. marca. — Topniško bombardiranje in napadi japonskih letalcev so včeraj ustavili protiofenzivo kitajskih čet v provinci Santung. V Hankovu, kjer je začasni sedež kitajske vlade, so se vršile velike proslave, ko je prišlo poročilo, da so kitajske čete zasedle mesto Ličeng, ki leži severno od Sučova, važnega križišča Tientsin-Pukov železnice. Veselje ni dolgo trajalo, kajti včeraj so Japonci v naskoku pognali kitajske čete in ga okupirali.

V Sanghaju je prišlo do novega incidenta, ko so japonski vojaki skušali izsiliti vstop v sekcijo mednarodne naselbine, ki jo straži angleško vojaštvo. Nek japonski vojak je nameraval napasti majorja E. T. Heslopa, poveljnika angleške vojaške posadke, kar pa so drugi preprečili. Angleške avtoritete so takoj vložile protest pri japonskem poveljniku proti predrzemu nastopu japonskih vojakov, ki so hoteli udreti v mednarodno naselbino.

Nov nemški poslanik v Turčiji

Ankara, Turčija, 30. marca. — Turška vlada je naznanila, da je zadovoljna z imenovanjem Franza von Papena za novega nemškega poslanika v Turčiji. Papen je bil nemški poslanik na Dunaju do nacistične okupacije Avstrije.

ru na protest angleške vlade je general obljubil, da bo omejil bombardiranje španskih mest iz zraka.

VELEBIZNIS FINANCIJA TERORISTIČNE AKTIVNOSTI

Voditelji Zveze ameriških tovarnarjev dali denar za razbijanje stavke

SENATNI ODSEK DOBIL IMENA

Washington, D. C. — (FP) — Voditelji Zveze ameriških tovarnarjev so prispevali v sklad Odbora državljanskih, terorističnih grup, ki jo je župan Daniel Shields v Jonhstownu, Pa., mobiliziral za razbijanje stavke je klarskih delavcev v tovarnah Bethlehem Steel Corp. To je prišlo na dan pri zaslišanju, ki ga vodi senatni odsek, kateremu je bila poverjena preiskava zatiranja civilnih svobodščin. Načelnik tega odseka je senator La Follette, progresivec iz Wisconsinu.

Robert S. Waters, predsednik National Radiator Corp., ki je nastopil pred odsekom kot prič, je povedal, da sta R. K. Mellon, nečak A. W. Mellona, umrlega industrijskega magnata, in Ernest P. Weir, predsednik National Steel Corp., prispevala v sklad za razbijanje je klarske unije CIO, ko je izbruhnila stavka v tovarnah Bethlehem Steel Corp. Drugi, ki so prispevali večje vsote za razbijanje stavke je klarskih delavcev, so bili J. E. Tierney, predsednik Mesta Machine Co.; Chas. W. Bennett, direktor American Sheet & Tin Plate Co.; Herbert P. Mee, podpredsednik Caterpillar Tractor Co.; Albert Pack, direktor Continental Roll & Steel Foundry Co.; C. E. Tuttle, predsednik Rustless Iron & Steel Co., in veliko število drugih magnatov.

Druge priče, ki so nastopile pred senatnim odsekom, so opisale konferenco je klarskih magnatov, ki se je vršila v Pittsburghu po izbruhu stavke v tovarnah Malega jekla. Na tej konferenci so sprejeli deklaracijo glede financiranja kampanje, da kongres amandira Wagnerjev zakon, ki garantira delavcem pravičnega dela.

(Dalje na 3. strani)

Domače vesti

Brat pevca Šublja umrl
Brooklyn, N. Y. — Gustel Šubelj, brat pevca Toneta Šublja, je 27. marca umrl za pljučnico. Pokojnik je bil star 43 let in doma iz Domžal na Gorenjskem. Tu zapušta ženo, dva otroka, brata in dve sestri.

Deček utonil v bazenu
So. Chicago. — Petnajstletni Jos. Anžur, sin znanega rojaka Antona Anžurja, se je pred nekaj dnevi kopal z mnogimi drugimi otroci v bazenu YMCA v 91. ulici. Med kopanjem je fant prijel krč in je utonil. Zadržno soboto so ga pokopali.

Star naseljenec umrl
Bradley, Ill. — Pred nekaj dnevi je umrl Math Klobučar, star 66 let in doma od Podzemlja v Beli Krajini. Bil je eden izmed starih naseljenecv in tu zapušta ženo, Irko po narodnosti, sina in hčer.

Nova lepoticarka
Braddock, Pa. — Jane Zajc je te dni tu odprla lepoticno obrt, doslej prva in edina slovenska lepoticarka v tem mestu in okolici. Mlada Jane je članica društva 629 v East Pittsburghu in sestra pokojnega Jakoba Zajca, ki se je leta 1931 ubil, ko je kot osemnajstletni mladenič pilotiral letalo.

Krznarski delavci zapretili s stavko

Državni delavski odbor posegel v spor

New York. — (FP) — Okrog 20,000 organiziranih krznarskih delavcev se je izreklo za oklic generalne stavke v znak protesta proti delodajalcem, ki so izprli več sto unionistov. Ako bo stavka oklicana, bo prizadetih okrog 1500 delavcev.

Ben Gold, predsednik mednarodne unije in načelnik stavkovnega odbora, je na shodu unionistov izjavil, da po več tednih izpora organizacija delodajalcev — Assn. of Fur Coat & Trimming Mfgs. — še vedno odklanja zahteve unije. Te med drugim vključujejo izenačenje razdelitve dela, garancijo za službo in izboljšanje delovnih pogojev.

MANJŠINE V ČEŠKOSLOVAŠKI HOČEJO AVTONOMIJO

Viharna debata v državnih zbornici

SLOVAKI PRIPRAVLJENI NA BOJ

Praga, 30. marca. — Predstavniški svet Nemcev in treh drugih narodnih manjšin so izzvali vihar v parlamentu s svojimi zahtevami, da morajo te manjšine odbiti avtonomijo. Politična napetost je dosegla vrhunec, ko so komunistični poslanci skušali utihniti Ernesta Kunda, predstavnika nemške manjšine.

Kundt je dejal, da mora praska vlada razpisati nove volitve, če hoče vzpostaviti zaupanje.

Geza Szuelloe, predstavnik ogrske manjšine v parlamentu, je zahteval avtonomijo za Madžare, Leon Wolf, reprezentant poljske manjšine, pa je argumentiral, da je avtonomija edina stvar, ki lahko prepreči raznarodovanje Poljakov v Češkoslovaški.

Predstavnik Slovakov je dejal, da je dejstvo, da se Slovaki že dvajset let borijo za priznanje svoje narodnosti, najostrejša obsodba sedanjega češkoslovaškega režima. "Ni samo armada, ki brani državo," je vplil. "Slovaki se bodo borili za svoje pravice in v borbi ne bodo odnehali, dokler jih ne izvojujejo."

Glavna zahteva slovaške ljudske stranke je krajevna avtonomija za Slovaško, ki pa mora vključevati finančno in bolako administracijo. V Češkoslovaški živi okrog tri milijone Slovakov in tvorijo eno petino prebivalstva. Poleg Slovakov je v Češkoslovaški 3,250,000 Nemcev, 690,000 Madžarov in 82,000 Poljakov.

V konflikt med unijo in delodajalci je zdaj posegel državni delavski odbor, da prepreči oklic stavke. Uradniki unije ne verjamejo, da bo odbor s svojim posredovanjem kaj dosegel. Uniji preostaja zadnje orožje, da prisili delodajalce na kapitulacijo in to je stavka.

Protest proti zasegi lastnine v Mehiki

Predsednik Cardenas sklical izredno zasedanje kongresa

Mexico City, 30. marca. — Protest, ki ga je včeraj vložil pri mehiški vladi proti zasegi lastnine ameriških oljnih kompanij Josephus Daniels, ameriški poslanik, je bil jasen dokaz, da je akcija predsednika Cardenas razrahljala odnose med Mehiko in Združenimi državami. Daniels ni hotel povedati, ali je bil protest ustmen ali spisan, toda neki visok mehiški uradnik je izjavil, da je protest vsebovala nota, ki jo je ameriški poslanik izročil Edouardu Hayju, mehiškemu zunanjemu ministru.

Rečeno je bilo, da protest ni ultimatum, toda vsebuje odločno zahtevo, da mehiška vlada pojasni, kako namerava odškodovati oljne kompanije za zaseženo lastnino, ki predstavlja vrednost \$400,000,000. Protest je alarmiral mehiško vlado in uradniki so takoj začeli sestavljati odgovor. Daniels se bo danes ponovno sestel z mehiškim zunanjim ministrom.

Protestu je takoj sledilo naznanilo, da bo Cardenas sklical izredno zasedanje kongresa, da odobri načrt glede notranjega posojila v višini sto milijonov pezet (okrog \$20,000,000), da Mehika plača delno odškodnino oljnim kompanijam za njih lastnino, ki jo je konfiscirala. Opažovalci pravijo, da je Amerika zavzela tako odločno stališče vlad pritiska Velike Britanije, ker so tudi angleške kompanije prizadete. Ti dalje trdijo, da je bilo tudi naznanilo ameriškega zakladnika, da Amerika ne bo več kupovala srebra v Mehiki, posledica angleškega pritiska. Angleži so se pritožili, da bi Amerika dala močno orožje Mehiki, da bo lahko vodila vojno proti angleškim in drugim kapitalistom, če bi še nadalje kupovala mehiško srebro.

Fašisti napadajo obrežna mesta

Bombe ubile in ranile veliko število ljudi

Madrid, 30. marca. — Fašistični letalci so včeraj vržili čez sto bomb na Castellon, obrežno mesto, ki je pod kontrolo španske ljudske vlade, proti kateremu zdaj prodira tudi fašistična kolona.

Več ljudi je bilo ubitih in ranjenih, toda natančno število žrtve še ni ugotovljeno. Bombe so razbile čez 70 delavskih hiš in delno poškodovale mestno bolnišnico. Fašistični letalci so napadli z bombami tudi Tarragono, Tortoso in več drugih mest ob obrežju Sredozemskega morja.

Perpignan, Francija, 30. marca. — Fašistične čete na 150 milj dolgi fronti, ki se raztezajo od francoske meje do Morelle, zdaj čistijo ozemlje, ki so ga zasedle v zadnjih dneh v Kataloniji. Včerajšnja vest, da so rebeli zasedli Lerido, ki je prišla iz fašističnega vira, je bila neresnična. Mesto je še vedno v rokah lojalistov, ki so doslej odbili vse fašistične naskoke.

Španska vlada v Barceloni je poslala nove čete na fronto pri Leridu, ki bodo sodelovali pri obrambi. Fašisti priznavajo, da so naleteli na odločen odpor na tej fronti.

Premier Juan Negrin je včeraj konferiral z voditelji ljudske fronte o ojačanju armade. Izdal je tudi apel, naj se takoj prijavijo 100,000 prostovoljcev, ki naj bi odšli na fronto v prihodnjih desetih dneh. Poleg tega potrebuje nadaljnjih 40,000 mož za kopanje strelskih jarkov in gradnjo utrdb.

FRANCOSKI PREMIER HOČE IMETI VEČJO OBLAST

Državna kontrola industrij v interesu narodne obrambe

VLADA MORDA ZAPREBORZO

Pariz, 30. marca. — Sledel američam novega časa in fundamentalnemu načelu obstanka v evropski džungli, se je ministrski predsednik Leon Blum odločil, da vpraša v parlamentu za večjo oblast in tako potegne Francijo iz zagate, v katero je zabredla. Člani vlade ljudske fronte so svetovali Blumu, naj gre prihodnjo soboto pred parlament in zahteva odobritev načrta ekonomskih reform. Da li ta načrt vključuje tudi sistem vladne kontrole borze ali pa embargo za zlato, ni znano.

Gotova je samo ena stvar — vladno nadzorstvo industrij, ki so tesno povezane z narodno obrambo. Ta skema je korak v kolektivizacijo. Blum bo predlagal imenovanje vladnih komisarjev, ki naj bi nadzirali različne branže težke industrije. Ti komisarji naj bi imeli veličansko oblast v zvezi z redukcijo produkcijskih stroškov in odprav potratov ter duplikacij. To bi bilo načrtno gospodarstvo v industrijah v interesu narodne obrambe.

Blum ne bo vprašal, da mu parlament poveri popolno oblast, ki bi mu omogočila vladanje z dekreti. Tako oblast sta imela blizu predsednika Francije — Raymond Poincare in Raymond Doumergue. Blum bo vedno zahteval večjo eksekutivno oblast, da uveljavi reforme v mejah, ki jih določi parlament.

Člani kabineta bodo pozvani, da odobrijo Blumov načrt, ko se sestanejo na svoji seji prihodnji petek. Istega dne se bodo sešli na svoji konferenci predstavniki in poslanci stranke socialnih radikalcev in odločili, ali bodo še nadalje podpirali Blumov režim. V soboto bo šel Blum v poslansko zbornico in v nedeljo v senat, kjer bo predložil svoj načrt. Če ne bo debata o načrtu v nedeljo končana, bo vlada v ponedeljek zaprla borzo.

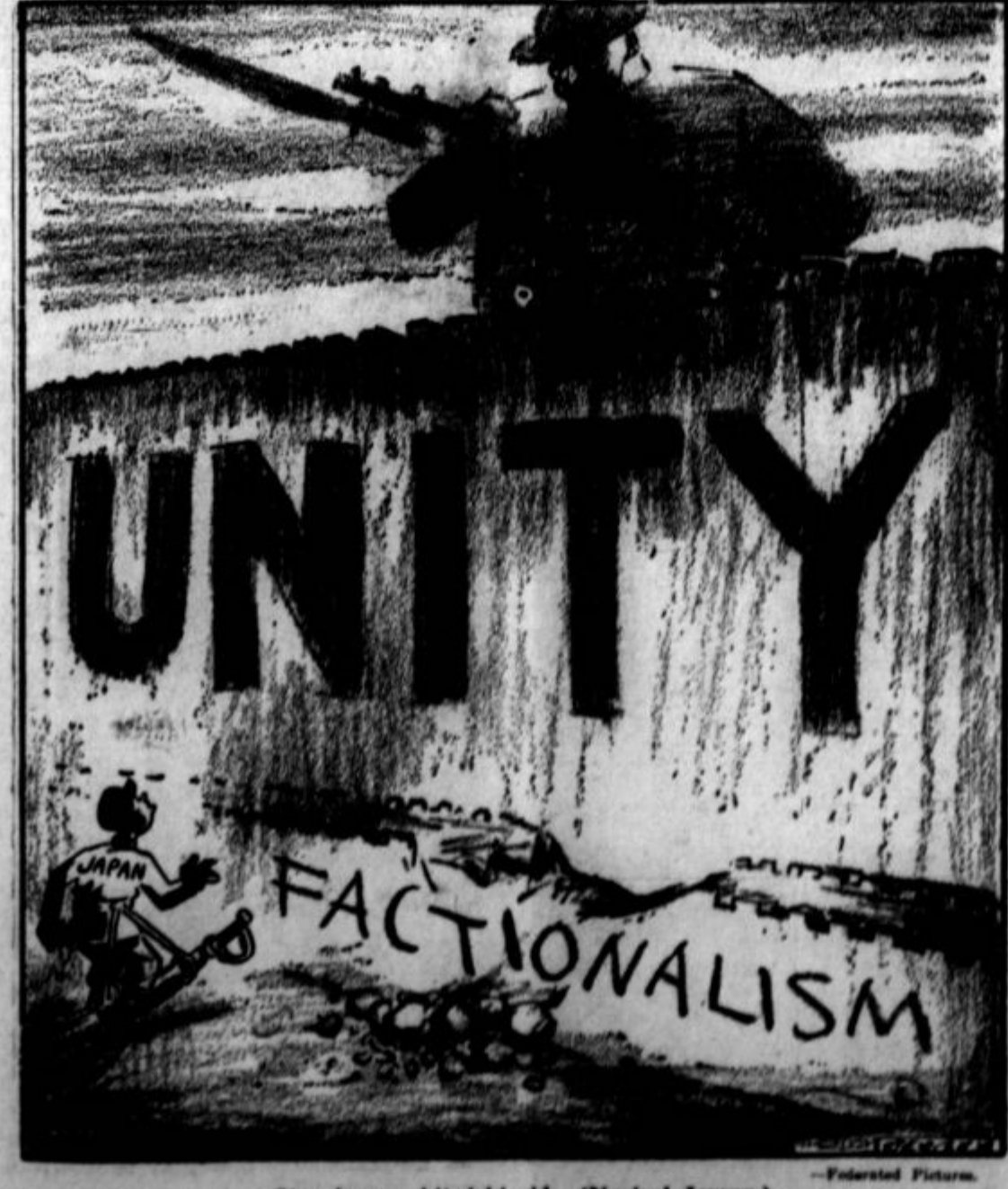
Dvomisljivo je, da bi parlament odobril Blumov načrt. Računati mora z opozicijo, ki je zlasti močna v senatu. Ako ne bo Blum uspel, se bo Francija znašla v novi vladni krizi.

Razsodišče odredilo ponovno uposlitev mornarjev

Washington, D. C. — Federalno delavsko razsodišče je odredilo, da mora Peninsula & Occidental Steamship Co. ponovno uposliti 145 mornarjev in jim izplačati mezdo, ki so jo izgubili po odslužitvi. Mornarji so bili odpušteni, ker so izstopili iz mednarodne mornarske unije in se pridružili splošni mornarski uniji. Prva je včlanjena v Ameriški delavski federaciji, druga pa v Odboru za industrijsko organizacijo. Pri zaslišanju pred delavskim razsodiščem je eden izmed odsluženih mornarjev povedal, da je kapitan parnika Florida dejal, da je unija CIO anarhistična organizacija in za pretil, da bo vse mornarje odpustil, ako se ne vrnejo v staro unijo.

Stavka religijnih delavcev v Freeportu

Freeport, Ill., 30. marca. — Čez 400 delavcev, ki so bili uposleni pri gradnji religijnih projektov v Freeportu in okraju Stephenson, je včeraj zastavkalo, da izvojujejo zvišanje plače od 40 na 50 centov na uro.

Star in nov kitajski zid. (Narisa Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKIH NARODNIH
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Marčevina za šolske učence (izven Čehoslov.) in Kanado
\$2.50 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Čehoslo-
vijo in Čisto \$1.50 na leto, \$1.50 na pol leta; na Ameriko
\$2.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Czecho \$1.50 per year,
foreign countries \$2.50 per year.

Črna knjiga po dogovoru. — Rokopisni deli in neopredeljeni
delci ne vračajo. Rokopisni deli in neopredeljeni delci, pa-
roči, drame, pesmi, itd., se vrnejo pošiljatelju le v skladu s
to, da jih pošilja poštom.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vs. list ima slika s kletko

PROSVETA

2607-55 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepju na primer (Feb. 29, 1922), poleg valnega
linije na desni strani, da vam je s tem datumom potekla na-
ročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Fašistični val je visok

Val fašistične ofenzive stoji precej visoko te dni v Evropi. Avstrija je padla brez boja v Hitlerjev žakelj, Čehi so tarča najdrznejših groženj in nahučljavanja, Litvinci so se podali na arogantno komando Hitlerjevih zaveznikov na Poljskem, Hitler daje drzna navodila Madžarom in Jugoslovijci, na Angleškem vladajoča kliča reaktorjev tekmuje med seboj, kateremu bi se bolj pripikula, Hitlerju ali Mussoliniju, in v Španiji je fašistična nemško-italijanska armada baš zdaj napela vse sile, da zlomi dvajsetmesečni junaški odpor španske republike.

Krik divjega veselja, ki te dni odmeva iz Rima in Berlina, in prazen. Vse kaže, da preprosti barbarizem v Evropi se bliža svojemu višku in na račun ponižane demokracije požanje uspehe, kakršnih niti sam ni pričakoval.

Katoliška cerkev, ki se že petnajst let ponuja fašizmu v službo, zadnje čase pada fašistom v naročje kakor zrela hruska v travo. Katoliška cerkev, držeča se visoko za grivo fašistične pošasti, se v tem hipu roga demokraciji vsega sveta in ji predrzno pritiskava pečat boljše vizma.

Katoliška cerkev v Avstriji je zadnji teden objela nacizem uradno in z vsemi štirimi — kardinal Innitzer na Dunaju je pozval vse katolike v Avstriji, naj volijo za združitev z Veliko Nemčijo pri "plebiscitu" 10. aprila — pod pretezo, da zmagoviti nacizem pomeni popolno uničenje brezverskega boljševizma. (Razumeti je treba, da katoliški propagandisti danes nazivajo vsako svobodomiselnost gibanje "boljševizem".)

Pater Hlinka, vodja katoliških Slovkov v čehoslovski republiki, se je tudi ponudil Hitlerju v službo samo zato, da pomaga razbiti "brezversko" demokracijo čehoslovsko republiko. Hlinka je svoje klerikalne Slovake pridružil sudetskemu Nemcem, Hitlerjevemu hlapcu na Češkem. Na ta način katoliška reakcija povsod trga danes krinko s svojega obraza in odprto nastopa proti demokraciji.

Kako hinavska katoliška reakcija po vsem svetu pomaga Hitlerju in Mussoliniju v Španiji, je znano. Prva laž te reakcije je bila, da so bile volitve 16. februarja 1936 na Španiskem največja sleparija. To laž je zadnje čase ovrzel sam general Francisco Franco, ko je v svoji propagandni brošuri, pripravljeni za Združene države, zapisal: "Neprilakovana, silna zmaga ljudske fronte je 16. februarja 1936 ponovno dala oblast v roke Azani in njegovim zaveznikom." Franko je enkrat omenja "veliko volilno zmago ljudske fronte", nikjer pa ne omenja kakšnih volilnih sleparij.

Druga laž, ki jo razširja katoliška propaganda, je, da so napade posameznih in neodgovornih španskih ekstremistov na duhovščino in cerkve pripečatili vse španskim demokratičnim strankam in zaradi tistih napadov, ki so po številu zelo pretirani, je katoliška propaganda upravičila krvavo vstajo z vsemi strašnimi posledicami: Hitler-Mussolinijevo intervencijo, porabo barbarskih afriških Maročanov in vse nepopisno grozodejstvo ubijanja in mesarjenja civilistov, vstevši tisočev žensk in otrok, ki so bili najmanj odgovorni za kakšne napade na cerkve. Divja strast katoliškega maščevanja je vse nepopisne masacre upravičila in opravičila!

Tretja laž je, da so španske demokratične stranke pod kontrolo Moskve. Španskim demokratičnim strankam so se res prištili tudi španski komunisti, najmanjša politična skupina v deželi, in res je tudi med prostovoljci iz inozemstva v španski ljudski armadi precej komunistov — res je tudi to, da je Stalin prvo leto civilne vojne poslal precej letal in letalcev ter drugega materiala v Španijo — nikakor pa ni res, da Moskva kontrolira lojalistično Španijo. To je potrdila cela vrsta ameriških poročevalcev in onih iz Anglije, ki so bili na licu mesta.

Obramba španske republike je ves čas v rokah španskih demokratičnih strank in španskega ljudstva — in če to ljudstvo podleže, ne bo to zaslugu upornih španskih generalov, ne bo to zmaga španskih fašistov niti maroških divjakov, temveč bo to triumf Hitlerja in Mussolinija, ki imata na Špankem najmanj 100.000 mož svoja vojaštva, najmanj 500 letal in na stotine topov, tankov itd.

(Dolje v nadalj koloni.)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Nekaj tega in nekaj onega

Sharon, Pa. — V marcu navadno ni dosti novic. Vreme je nestanovitno, zdaj malo snega, zdaj dežja, pa spet posije gorko sonce in nasmeje se nam ljubka pomlad. Bolniki ozdravljajo, kar je dokaz, da smo v prejšnjem mesecu od SNPJ prejeli bolniške podpore v skupni vsoti \$216, v marcu pa le \$71. Čim pošlje sonce še topleje žarke na nas zemljane, bomo pa še ostali bolniki zlezli na svež zrak in gorko sonce, da nas ozdravi.

Ko se je Jaka domislil, da bi zaprosil za državljanske pravice, ga je zaškrebalo, češ, kako naj jih dobi, ko pa ne zna ne vpriškanj ne odgovorov. Za učitelja se mu je ponudil dr. Hamborsky, če mu da pet dolarjev, da ga nauči. Jaka mu pomoli denar. Dobro, je dejal dr. Hamborsky, sedaj nimam časa, moja žena pa se itak bolj razume na tako učenje, saj je bila učiteljica v šoli, pa te bo ona vzela v roke, le da je sedaj ni doma, priidi enkrat pozneje. Jaka je odšel, ni se več vrnil, kajti spoznal je, da je ob denar. Vzlic temu je Jaka dobil državljanske pravice.

Pred časom je našega Jožeta bolel zob, pa je jamar kar se je dalo, da si mora dati zob izdreti, najbolj se pa boji tiste medicine, ki mu jo dentist nabrizga v čeljust. Pa se domislil, češ, par kvortov vina bom prej izpil, kar je tudi storil. Ko se je prizibal k dentistu, je dejal, da je zob treba izdreti, ker ga boli kot sam vrage. Zobozdravnik je odvrnil, da vidi, kajti ves se tresel od samih bolečin, oči pa ima tako nekam čudne, kar je pač posledica bolečin. Kmalu sta bila gotova. Ko mu je zob izpuli, je še nekaj brskal po Jožetovih ustih, v tistem momentu pa je izbruhnilo iz Jožeta po dentistu in po tleh. Zdravnik je mislil, da se je njegovemu pacijentu odprla kri, zato je bil v skrbeh, da bo kar tam obsejal. Toda močan duh po vinu, ki mu je udaril v nos, ga je preprečil. Dentist je brišal nesnago s sebe. Jože ga je seveda prosil, naj oprost, tej njegovi nesreči, dentist pa je nejevoljno zahteval, naj plača in izgine.

Ko sem zadnjič sedel v Slovenskem domu, mi je nekdo pomolil cigaro, tako tudi ostalim gostom. Ni bilo treba dolgo ugibati, čemu te cigare. Pred letom nas je nagradil s pivom, ko se mu je narodila hčerka, sedaj pa sinček. Johnu in Matildi Zagar čestitam k družinskemu prirastku!

Na Toneta Zidanška pa sem kar nekam jezen zato, ker omenja, da me vselej zaloti v Slovenskem domu v spodnjih prostorih, kjer je točilnica. V sled tega sem tudi prejel pismo iz domovine, v katerem mi očitajo, češ, morda sem prevzel tiste prostore v najem, ker me Zidanšek vselej tam dobi. Naj se ponižno opravičim, da v Slovenski dom zahajam le iz navade, kakor več drugih. Sem pa tam me kdo 'potreta', česar se seveda ne branim. Na Zidanška sem malo jezen tudi zato, ker me tako povzdiguje, kot da sem tudi blaginjak Slov. doma, toda ta čast gre Jožetu Garmu ml., ki je mlad in tudi dober blaginjak našega Doma. Rajši bi bil videl, da me bi Zidanšek za velikonoč povabil na suhe krače in klobase, da mu ne bo dolgčas, ker se bo moral kar sam mastiti z obilico okusne slanice. Srečen Tone! Pennsylvanske mamice ga res ljubijo, on pa njih.

Ko smo se zadnjič v Slovenskem domu pogovarjali, da je umrljivost pri nas padla, je nekdo rekel, češ, tale je najstarejši in sedaj je njegova vrsta, da odide v večna lovišča. Pa se je odrezal, da on lahko živi še sto let, zakaj neki bi umrl, saj je sedaj šele začel živeti; delati mu ni treba, pri društvih pa si je preskrbel podporo; jutraj lahko poleži, zvečer pa povsaje, ob prostem času in lepem vremenu pa se solni in izprehaja. Zakaj neki naj bi umrl? Smrti se pa tudi ne boji, saj jo vsaka stara žena prežane, pa je ne bi on?

Kako pa kaj z Naprejem v Pittsburghu? Najbrž bo kmalu začel iti nazaj. Ta vrage je Barbiču povzročil obilo dela z odgovori, v čemer pa je Barbičev Francelj mojster. Vse bo okej. Barbič jih ima mnogo pod kapo. Le povej jim, kar jim gre, France!

Dne 20. marca je Jože Sedmak, tajnik društva 237 SNPJ v Cincinnati, Ohio, obiskal v Sharonu svojega že dalj časa bolnega strica Mihaela Lenarčiča. Ob tej priložnosti je br. Sedmak v družbi Lenarčičevih hčer obiskal tudi Slovenski dom in se pomudil v spodnjih prostorih, kjer se toči izvrstna kapljica, in nas je 'potretal'. V njegovem imenu je bila torej tista nedelja godovanje vseh Jožetov. Se mnogo let naj da vsem Jožetom narava živeti! Rokaj Lenarčiču pa skorajšnjega zdravja!

Danes, dne 26. marca, ko to pišem, je poteklo 25 let, odkar je Sharon zadela velika poveljenja, v kateri je utonilo nekaj oseb in voda je odnesla ter poškodovala več hiš. Poveljenj je naredila za dva milijona škoda v okolici. V februarju pa je poteklo 28 let, odkar sem s svojo družino prišel iz Puebla, Colorado, v Sharon. Takrat je bil sneg tri čevlje visok. Od takrat do sedaj še ni bilo toliko snega.

Tone Pritekel iz Ponove vasi na Dolenjskem bi me skoro spravil v zadrego, ko omenja v Prosveti v svojem pismu, da sem se zbal tiste podgane, ki mi je silila v hlačnik. Seveda, saj sem bil pa v nevarnosti, da mi nogo obgrize, drugače pa se tiste živalice nisem nič bal. Svoje žene pa ni videl, kako si je "in-terfat" ovila okrog sebe, da je ne bi podgana ucvrla proti nji. Kje je bila večja nevarnost?

Dne 30. aprila priredi naš Slovenski dom veliko plesno veselico v korist svoje blaginje. Takrat bomo "žegnali" pravnoučene spodnje prostore in pa novo baro. Vstopnice dobite pri naših trgovcih, pri Trobentarju, Bogolinu in Novaku, tako tudi v Slovenskem domu. Vsi okoliški rojaki ste vabljeni, da se udeležite.

Vsem skupaj želim obilo velikonočne slanice, piščancev in pirhovi! To velja tudi za one tam preko velike luže.

Naša okrožna federacija SNPJ je zborovala dne 27. marca v tukajšnjem Slovenskem domu. Zastopniki so marsikaj dobrega ukrenili.

Anton Valentinčič, 962.

"Viharna noč"

Cleveland, O. — Čuden naslov, ali ko boste prečitali te vrstice, se vam ne bo več čudno zdelo, kajti je v resnici Viharna noč,

če pomislimo na tiste ljudi, ki so res preživeli tako noč. "Viharna noč" je namreč tragična drama v dveh dejanjih, katero poda pevski zbor "Sloga" dne 3. aprila, po koncertu, ki bo tvoril prvi del programa.

Kdo se ne spominja klanja po balkanskih državah, ki se še sedaj dogaja, toda le v manjših obsegih? Junak "Viharne noči" je Vladimir Gejčo, katerega so kraljevski birči in oficirji preganjali, zapirali, mučili na vse načine, samo da zatrejo v njem misel po svobodi, katere si je tako želel. Neke viharni noči ga odpeljejo z več drugimi tovariši na balkanske planine, da jih tam postrele kakor navadne zločince. Narava se je usmiliła teh poštenih ljudi, ki so zahtevali le malo kruha in pa malo svobode (katere je še danes malo). Zbrali so se črni oblaki nad Balkanom, začelo je grmeti, strele so udarjale kakor za stavo, in tako se jim je posrečilo pobegeti izpod puške zasledovalcev.

Vladimirja so zasledovali, ne samo zato, ker je bil upornik, marveč zato, ker je ljubil isto dekle, katero je kapitan Goranov sam zalezoval, namreč lepo Teodoro, hčer Rajčca, ki je bil že od narave kaznovan, bil je gruba. Ko kapitan Goranov pride iskat Vladimirja v njegovo hišo, ga je ta takoj zatajil samo zato, da prepreči morebitni uboj. Toda srebro Goranov ga začne pretepati, posebno pa še zato, ker opazi, da se nahaja lepa Teodora v njegovi hiši. Goranov ni vedel, da je Teodora Rajčcova hči. Stari Rajčo naskoči z nožem, a Teodora prepreči, da ne postane njen oče morilec.

Končno pride Goranov Vladimirju v pest, Prosi ga, naj se ga usmili, Vladimir pa mu bere levite, kako na brutalen način je postal z njim in z drugimi, jih mučil in trpinčil ter ubijah. Kako se bo iztekla ta drama pred vašimi očmi na odru, pridite gotovo v nedeljo 3. aprila v SND na St. Clair. Sodeluje tudi soc. zbor "Zarja". Že samo to vam garantira dober užitek. Pripelji- te tudi svoje prijatelje!

Walter Lazar.

Svetovna brozga

Bellingham, Wash. — V svojem dopisu z dne 21. marca sem med drugim zapisal, da ne verjamem v delavsko izobrazbo ozioroma volitve. Da se me ne bo napačno razumelo, da sem temu nasproten ali da odvajam ljudi od izobrazbe in od volitev svojih zastopnikov v javne urade, naj pojasnim.

Svetovna vojna in drugi dogodki z današnjimi diktatorji vred so prišli preko — delavske izobrazbe. Zaman bi bilo dolžiti eno ali drugo frakcijo, na primer dunajske socialiste zato, ker se niso pripravili na eventualni boj z nasprotniki. Zaman bi bilo tukaj dolžiti nemško delavstvo, ker je pomagalo na krmilo Hitlerju, in tako dalje.

Mi delavci tukaj v Združenih

državah se moramo poslužiti tistih pravic, katere imamo, to je: volitev! In to je tudi edino, kar nam je na razpolago. Če — la "če" — bi bili delavci izobraženi in stoodstotno izvolili svoje zastopnike v urade — potem bi se le mogoče upostavili socialistično — ne anarhistično — vladno.

Kedaj pa bodo tako izobraženi ameriški delavci, je težko soditi v pričo dejstev, ki se dogajajo na primer v Nemčiji. Nemški delavci — kakor je bila splošna sodba — so bili izobraženi in danes — kaj imajo? Sem za volitve in delavsko izobrazbo, ker to je edino kar imamo. Nihče pa ne ve, od kod lahko pride reakcionarni sunek, ki vse to podrži, kakor je podrl v Avstriji leta 1934 in pred par leti v Španiji, kjer še podira.

Dalje ne smemo pozabiti, da smo delavci preveč razcepjeni, bodisi politično, zadnje čase pa tudi unijsko, na pr. A. F. L. in CIO. To vse kaže, da je še dolga, dolga pot do združenja. Kljub temu verjamem, da pride do združenja, ne potem del. izobrazbe — pride potem "diktatorstva" te ali one sorte: "Tako boš moral narediti in toliko boš dobil." V to verjamem, da pride, ker mora priti in ker drugega izhoda ni iz te svetovne brozge, katero je pripravil in sam vanjo zagazil mednarodni kapital in iz katere zdaj skuša izgaziti, pa ne more. Ti, delavci, pa vseeno ne obupaj. Za vsakim grdim vremenom je sonce posijalo! Hodi na volitve in voli onega, ki hočeš, da te bo zastopal. Škodilo ti ne bo tudi, če si kupiš ali izposodiš knjigo in naročiš na list, ki te bi priljubljeno. Vse to lahko koristi tebi in drugim; škodilo ti ne bo.

V pripisu "Lementiranje starega Indijanca" v drugi vrsti se bi moralo glasiti: "My, o, Hoss," ne "Hass," kakor v originalu, iz katerega sem prepiral.

George Gornik, 493.

Jugoslovanski dan

Detroit, Mich. — Taka ali slična označba bo primerna za velikočno nedeljo, dne 17. aprila, v detroitski jugoslovanski koloniji. Na ta dan bo namreč samostojna Zarja iz Clevelanda podala znano pretresljivo dramatično opero "Nikola Subić Zrinski". Predstava se vrši v najboljši detroitski dvorani Orchestra Hall na Woodward in Parsons. Razlog, da se ne vrši v šolski dvorani, je, ker nam je šolska uprava na pritisk lastnikov privatnih dvoran prepovedala računati vstopnino. Mogoče ima prste vmes tudi reakcionarna Readingova administracija — kdo ve!

Bodi temu tako ali drugače, opera se bo pela in sicer se bolj dovršeno kot v Clevelandu, ker bo poleg 90 Zarjinih pevcev sodelovalo tudi 10 najboljših moči tukajšnjega zbora "Slavulj". Ker se opera vrši v drugi dvorani, smo seveda natisnili tudi nove vstopnice, kar je dalo povod raznim neosnovanim govoricam. Toda vse že kupljene vstopnice bodo točno zamenjane za isto ceno in s prav takimi, ako ne boljimi sedeži. Orchestra Hall ima poleg parterja in balkona tudi 180 lož. Cene rezerviranih sedežev so: lože \$2, ostali sedeži \$1.50, \$1.25 in \$1, nerezervirani sedeži 50c. V tej dvorani nastopajo običajno najboljše svetovni umetniki.

Opera se vrši pod pokroviteljstvom hrvatskega pevskega zbora "Slavulj" s sodelovanjem hrvatskih in slovenskih društev. Podvzeli so se tudi koraki za agitacijo med Srbi, Čehi in Poljaki. Po predstavi se vrši ples in prosta zabava v Slovenskem delavskem domu na 437 S. L. verne ave., kjer bomo imeli priliko spoznati se s klevelandčani in eventualno načeti vprašanje o zopetni združitvi s socialistično Zarjo.

Ljubitelji opernih predstav bodo deležni ob tej priložnosti krasnega duševnega užitka. Opera se nanaša na zgodovinske osebnosti iz 15. stoletja, ko so gospodarili in plenili po naših krajih krvočolni Turki. Nikola Subić Zrinski se je odlikoval v turških bojih in tvoril del zanimive in obenem strašne zgodovine onih davnih dni. Uglasbil jo je sloviti skladatelj Ivan pl. Zajc.

(Dolje na 3. strani.)

Sfinga—sončni bog

Zdi se, da bodo učenjaki slednjič vendar prodrli v bistvo skrivnosti, ki obdaja Sfingoj. Pred meseci je egiptski arheolog profesor Slim Sasan s stotinami izvežanih delavcev začel odkopavati pečene sklade okoli Sfinge. Med delom so odkrili 2 do 3,5 m velike aperturo ploščo z napisom, ki v 27 vrstah poroča da je faraon Amenhotep II. v drugem letu svoje vladavine (1447 pr. n. št.) postavil to ploščo v spomin na potovanje, ki ga je napravil mladenič iz Memphisa, da obišče grobove piramide svojih prednikov Cheopa in Ehoephrena v Gizi. Napis je sestavljen v običajnem nabuhlem slogu faraonov. Amenhotep baha s svojimi atletskimi močmi in pravijo, je vesal v čolnu tri milje daleč proti otoku veslom, dolgem dvajset kolmecev, ne da bi bil utrudil, medtem ko so se njegovi verniki utrudili že takoj v začetku. Nadalje pripoveduje napis, da nihče razen Amenhotepa ni smel napeti njegovega loka, da je iznašel pesce, ki jo dotle še nihče ni uporabljal v Egiptu in da je svoje konje tako usposobil, da se niti v diru potili.

Hieroglifi (egipčanska pisava) so se izvirno ohranili. Nad ploščo je precej poškodovan kraljev lik, ki izroča nekemu drugemu liku, ki je brkone neka Sfinga, žrtvene darove. Imenju profesorja Hasana je ta Sfinga letvetna s sončnim bogom Ra, ki je bil Amenhotepov bog. V bližini so našli tudi tri Sfingje levjimi glavami. Profesor Hasan namerava svoje mnenje o dejstvu, da je bil obraz Sfinge obrnjen proti sončnemu vzhodu. Če so nadaljnj izkopanine potrdile to njegovo domnovo, še ni znano. Med šapami Sfinge so našli ploščo, ki jo je dal postaviti Thutmose I. Napis na plošči pove, kako je Thutmose na vnu legel poleg Sfinge in zaspal. Sanjal je, je pristopil k njemu sončni bog in ga prosi naj odstrani pesek okoli Sfinge. On je izpolnil božansko željo, dal zgraditi med šapami majno svetilnico in je obnovil Sfingine spodnje del. Za Ptolomejeve, ki so vladali v Egiptu zadnji stoletja pr. n. št., se enkrat odprla Sfinga iz puščavskega peska. V naših dveh tisočletjih je pesek znova pokrival meniti spomenik.

Kakor to grobišče s piramidami in Sfingjo tako so doživeli tudi kosi faraonov, ki so izkopali v dolini kraljev, nenavadno ud. Najprej se je moglo videti nad dvajset kraljevih mumij v muzeju v Kairu. Nato jih je egiptska vlada prepeljala v mavzolej, ki je sezidan kot zadnje počivališče l. 1928 umrli voditelja narodnega pokreta Zaglul paše. Na so položili tudi njegove kosti v ta mavzolej. Skoraj istočasno pa so prepeljali kraljeve mumije nazaj v muzej, kjer so še danes, ki pa so več izpostavljene javnemu ogledu. Egiptska vlada se zdaj bavi z načrtom, da bi zgradila trajno počivališče za te velike kralje. Med glavnimi načrti je tudi ta, da bi se zgradil poseben mavzolej v Heliopolisu ali pa v bližini piramid. Stari Heliopolis leži dvanajst kilometrov severno od Kaire ter je bil v staro veku slavno mesto, kjer so častili sončnega boga Re Harahte, ki je imel sokolsko glavo. O nekdanji slavi pričajo danes le razvaline svetilni in dvajset metrov visok obelisk. Heliopolis leži samo šest kilometrov severno od Kaire. Ustanovila ga je 1906 neka belgijska družba. Danes je odlično, zdravo in prostorno mesto z mnogimi zabavišči, dirkališči, sporti mi igrišči itd. Šteje nad 35.000 prebivalcev.

Vplivni močje v Egiptu zahtevajo, naj bi kralji zopet prepeljali v njihove stare grobove v Gornjem Egiptu. Najznamenitejši izmed faraonov je leži na svojem starem mestu. Tuh Amonova mumija je spet v svojem staro grobu v Luksoju, kakor so jo bili našli. Grob sam iz masivnega zlata, težak 225 kg, je izdelan v razkošnem Egiptskem muzeju v Kairu. Egiptska vlada, ki se zaveda važnosti tujskega prometa in ki že zdaj ponosi umetno razvile piramide, bo nedvomno storila vse, da bodo slavni faraoni "stalna atrakcija" za tujce.

Najvišje jezero na svetu

Angleška znanstvena odprava, ki je raziskovala jezero Titicaca, na meji med Perujem in Bolivijo, se je pravkar vrnila v Evropo. Najvišje jezero sveta leži preko 3800 m visoko, dolga je 190, široka 50 km in meri v globlino 10 m. Bogato je rakov in rib, med njimi so tudi zelo redke vrste. Učenjaki so ugotovili, da so mogle priti ribe tako visoko. Jezernar izliva v nižje jezero Poopo, ki se je v preteklih stoletjih dobil pogreznilo in odepelje gofneja. Obalni rob/spodnjega jezera leži 1 m nad setdanjo gladino. Jezero Poopo je maj 2 m globoko, 48 km dolgo in 32 km široko. Ker nima odtoka, je zelo slano in brez rib. Časa Inkov, katerih redki potomci še živijo v rati okolici, je vodila k jezerom lepa cesta, ki m visoko. Učenjaki so odkrili njene sledove, rudnik, 4500 m v gorah, med katerimi se močan vodotok k Titicacu.

(Dolje iz prve kolone.)

Fašistični val v Evropi je v tem hipu visok — toda ne pozabite, da vsak drevo, ki enkrat preneha in vsak val upade. Upadli so tudi fašistični val in prav nič se ne boji, da dila, če ta val odnese s seboj v propast tudi toliko reakcijo, katera danes z divjim razveselja in krvavega triumfa jezdi na njem.

Enrique Lister (levo), poveljnik mednarodne brigade, ki se bori na strani španske ljudske armade, in general Carlos.

Vesti iz Jugoslavije

VPRAŠANJE TURIZMA

Dne 15. marca so se zbrali predstavniki tujkoprometnih organizacij iz vse Slovenije k rednemu zasedanju banovinskega turističnega sveta.

Ban dr. Natlačen je v svojem nagovoru poudaril, da dosega letni obisk Slovenije okrog 200.000 domačih in tujih turistov, kar pomeni petino tujkega prometa v vsej državi. Po številu obiska je državna banovina na prvem, po višini prenočnin, ki znašajo približno en milijon na leto, pa na drugem mestu v državi. Razmah tujkega prometa v Sloveniji pa je zmerom zavirajo nepopolno uvedena organizacija tujkega prometa, neurejenost posameznih upravnih panog v delu pri pospeševanju turizma, neizvršene regulacijske osnove, nepovoljne zdravstvene in higienske razmere podeželja, nezadovoljivo stanje gostinstva, prekratke turistične sezone, pomanjkanje krmakotjskega prometa, neustrezajoče stanje prometnih naprav, pomanjkljivosti turistične propagande, nezadostna delarna sredstva za podpiranje turizma, pomanjkanje gostinstvskega šolstva, nezadostna vzgoja širših plasti naroda za razumevanje turizma itd.

Načelnik oddelka za trgovino, obit in industrijo dr. Ratej je hotel izprizmo poročilo o delu, ki je v preteklem letu opravil poslovni odbor, in o stanju tujkega prometa ob koncu leta 1937. Zadeve za ugodnostmi po 11 železniške potniške tarife je po novem naslednja: Ugodnost 50% pri vožnji v obeh smereh (brezplačen povratek) je pri tuzemskih turistih vezana na 10-dnevno, pri inozemcih pa na 5-dnevno nepretrgano bivanje. To ugodnost uživajo vsi tuzemski turisti, ki so prišli brez izjeme. Za tuzemske turisti velja samo omejitev, da potujejo v svrhu zdravljenja, skrepitve in odmoru in da so izmenični kraji oddaljeni vsaj 20 km od izhodne železniške postaje. Kar se tiče uvedbe motornih vlakov v Sloveniji, je generalna direkcija vzela v obzir proge Jesenice-Bistrica, Bledsko jezero, Jesenice-Rateče, Planica, Ljubljana-Kamnik in Ljubljana-Vrhnika, ni pa še znano, kdaj bodo ti motorni vladi prišli v promet.

Proti onečiščenju Save po tuzemskih TPD, je banska uprava določila, da mora TPD izvršiti potrebna dela na Savi, v Laki, Hudi jami in Rajhenburju in da se morajo napraviti redno vzdrževati v ustrežajočem stanju. Poskrbljeno je, da bo tudi rudnika v Velenju in Ljubljani uredila stvar. V naravi je ustanovitev hotelirskega in ljubljanskega ali v Mariboru, kar ima z ozirom na nekatera pogoje prednost, a po vsej verjetnosti bo dobilo šolo tisto mesto, ki bo pripravljeno iz svojih sredstev zanj več zrtkovati. Tujkoprometni tečaj so se vršili v Novem mestu, na Selu pri Ljubljani, na Jesenicah, v Moravcih, Ljubnem, Škofji Loki, Radovljici, Črnomlju, Ptuj, kakega se je udeležilo povprečno 75 oseb. Na Bledu in v Mariboru so bili tečaji za angleščino, francosčino in nemščino, pripravila se tečaj za nemščino. Radovljici. Večje število tujkovnih tečajev je organizirala Zveza gostinskih združenj. Letos so prilike za čim večji dohodek nemških turistov v Jugoslavijo izredno ugodne, uradni turistični biro v Berlinu pa ni dočel nalogam. Banska uprava je dala pobudo, da se stanje izboljša in da pride v Berlin predmetni uradnik, ki dobro pozna slovenijo in njene turistične pogoje.

Tuzjski promet
Lani je imela Slovenija v celotni 190.672 gostov, med njimi 24.482 tuzemcev in 56.190 inozemcev. Prenočnin je bilo vse skupaj 998.732, med njimi 27.246 od domačih, 271.486 od tujih gostov. Povprečno je obisk predlanskemu letu napovedoval za 6,3%, obisk tuzemcev in inozemcev posebej pa za

5,45 in 8,35%. Prenočnine pa so lani za malenkost vendarle nazadovale, kar gre inozemcem na rovaš. O inozemcih izkazuje statistika porast pri Angliji, Avstriji, Belgiji, Bolgariji, Danski, Franciji, Holandiji, Italiji, Madžarski, Nemčiji, Rumuniji, Švedski, Turčiji in Ameriki, zmanjšal pa se je dotok iz Čehoslovaške, Grčije, Norveške, Poljske in Švice. Po jakosti skupnega obiska Slovenija se vrste inozemci takole: Avstriji (17.594), Nemci (13.762), Čehoslovaki (6.477), Italijani (5.603), Madžari (2.597), Angleži (2.482) in Francozi (1.456). Pri ocenjevanju vseh teh števil pa je treba upoštevati dejstvo, da zajema uradna statistika samo 70 priznanih turističnih krajev, nepriznane kraje pa je po internih ugotovitvah obiskalo 12.145 oseb z okrog 55.000 prenočninami. Nastanitevna moč dravske banovine se ceni na 15—20.000 postelj. V splošnem se lahko reče, da je uspeh lanske sezone sorazmerno dober. Po vsej priliki je ostalo v Sloveniji okrog 100 milijonov dinarjev, torej znesek, s katerim mora naše narodno gospodarstvo resno računati.

NA VAČAH JE SPET GORELO

V nekaj mesecih že ducat požarov

Vače, 14. marca.

Malo pred 3. uro zjutraj so se razlegli obupni klici: Goril... Na pomoč!... in že je bila skupina hiš pod cerkvijo in šolo v ognju. Napol oblečeni so hiteli ljudje na pomoč. Burja je metala iskre na vse strani. Ogenj je nastal na hiši posestnika Jožeta Klinca ter se v nekaj minutah razširil še na pet sosednjih hiš. Ker so bila vsa poslopja krita s slamo, jih ni bilo mogoče rešiti, čeprav so prihiteli takoj na pomoč domači gasilci, iz doline pa tudi člani gasilske čete iz Hotiča.

Od ognja uničena poslopja so rušili do večera, ker je tramovje v steneh nenehoma tlelo in so se večkrat dvignili tudi plameni. Ze več stoletij staro benediktinsko hišo so razdirali ves dan. Na pogorišču so ostale straže in brizgalna s cevmi v pripravljenosti, ker je bilo treba računati z možnostjo, da bo iz ogorkov veter razpihal nov ogenj. Kakor vse kaže, je bil ogenj podtaknjen z nekim razstrelivom. Ko so okrog 3. ure zjutraj močno lajali na spodnjem koncu trga psi čuvaji, je posestnik Prašnikarjeva, ki ima svojo hišo kakih 10 korakov nad Klinčevim domačijo, odprla okno ter si šla, kako je v Klinčevi šupi dvakrat močno počilo, v naslednjih trenutkih pa je bila vsa šupa v ognju. Podobno je izpovedal tudi prebivalec neke druge hiše. Da je v kraju požigalec, domnevaajo ljudje že precej časa, zakaj v poslednjih mesecih je bilo že ducat požarov in vsi so bili v nočeh od sote na nedeljo.

Vse akode še ni mogoče oceniti. Razen posestnikov imajo škodo tudi nekateri podnajemniki. Najbolj prizadet je posestnik Jožef Klinec, ki je izgubil hišo, hlev, skedenj, šupo in svinjak. Zgorelo mu je tudi vse pohištvo, slamozeznica, žitni čistilnik, trije plugi ter razno orodje. Krivčna uprava je bila lastnica benediktina. Poslopje je uničeno do tal. Ob vse svoje skromno premoženje je prišla 84-letna Marija Vrtačnikova, ki je v tem poslopju stanovala. Tam je prebival tudi stari, hromi Janez Zarnik, ki je zdaj ob pohištvo in obleko. Ljudje so hromega starčka v zadnjem hipu odnesli iz goreče hiše. Posestniku Alojziju Indofu je zgorela hiša do tal in vse, kar je bilo v njej, uničeno pa je tudi njegovo gospodarsko poslopje z orodjem in zalogo živil. Zgorelo mu je tudi 5000 dinarjev, ki jih je imel shranjene doma. Ob vse premoženje je tudi njegov brat France, ki je izgubil tudi svoj prihranek 7000 din. Podobna nesreča se je zgodila sestri Justini in bratu Ivanu, ki službuje

zdaj v Topuskem na Hrvaškem kot mehanik v topilnici. Ivan je marljivo štedil, da bi prišel do samostojne obrti. Domov je pošiljal denar in pri bratu Lojzetu je imel za kakih 5000 din orodja. Zdjaj je uničeno vse to. Posestniku Jakobu Končarju je požar upepelil sušilnico in gospodarsko shrambo, kjer je imel pluga in drugo orodje. Mož je postal zdaj v kratkem času že drugi pogorelec.

Boj kavčukarjev proti redukcijam

Kompanija obdolžena kršenja Wagnerjevega zakona

Akron, O. — (FP) — Organizirani kavčukarski delavci so odbili prvi naskok magnatov, ki so jim napovedali vojno in zahtevali, da pristanejo na znižanje mezd. Glasovanje o mezdni redukciji, ki se je imelo vršiti, je unija preklcala, poleg tega pa je pri federalnem delavskem razsodišču obdolžila Goodrich Rubber Co., ki je zapretila s premetitvijo svojih tovarn, če se bodo delavci uprli redukciji kršenja Wagnerjevega delavskega zakona. Unija je tudi poveljala korake, da izsili sprejetje zakonikih načrtov, ki določajo naložitev kazni korporacijam, ki se skušajo izogniti unijam s premetitvijo tovarn v druge kraje. Unija je organizirala velike demonstracije, največje v zgodovini Akrona, in znak protesta proti redukcijam. Dva dni pozneje je Goodrich Co. že naznanila, da ne bo vztrajala pri svoji zahtevi. Mezdno znižanje ne bi stopilo v veljavo, čeprav ne bi unija preklcala glasovanja o tem vprašanju.

Demonstracije so bile organizirane v času, ko je spor med unijo in kompanijo dosegel vrh. Udeležila se jih je ogromna delavska masa in poleg Richarda Frankensteina, podpredsednika unije združenih avtnih delavcev, in kongresnika J. T. Bernarda, farmer-laborita iz Minnesote, je nastopilo več drugih govornikov. Magnatje, katere je podpirala trgovska zbornica, so s svojo propagando potisnili trgovce in neorganizirane delavce v historijo. Govorice so se širile, da bodo "vigilantske" grupe navale na urad unije, če se bodo delavci v tovarnah Goodrich Rubber Co. upirali redukcijam.

Organizirani delavci so vzdržali pritisk in vztrajali v svoji borbi. V svojem časopisu in po radiu so pobijali propagando magnatov in trgovske zbornice. V zadnjem trenutku je šla grupa predstavnikov zbornice celo v Washington in apelirala na delavski departament, naj podpre njihovo kampanjo in dovoli, da tudi neorganizirani delavci glasujejo o mezdni redukciji, toda opravila ni ničesar. Sele potem je kompanija naznanila, da bo umaknila svojo zahtevo.

Price orisale teroriziranje delavcev

Policija prepovedala piktiranje Fordove tovarne

Kansas City, Mo. — (FP) — Price, ki so nastopile pri zaslišanju pred federalnim delavskim razsodiščem, so orisale terorizem pobožnikov Ford Motor Co., ki je obtožena kršenja Wagnerjevega delavskega zakona. Harold F. Bowen, ki je delal v Fordovi tovarni v Kansas Cityju, je dejal, da so ga pobožniki napadli in pretepli.

Baron De Louis, predsednik

krajevne avtne unije, je tudi pričal, da so ga pobožniki pretepli v Dallasu, Tex., kamor je šel, da organizira delavce v tamkajšnji tovarni Ford Motor Co. Razsodišču je bila predložena evidenca, da so morali vsi stavkokazi, ki jih je družba uposlila po oklicu stavke, prispevati dolar vsak v posebni sklad, iz katerega je šel potem denar za bojišna darila policiji v Kansas Cityju, ki je pomagala pri razbijanju stavke. Del denarja iz tega sklada je šel tudi za financiranje borbe proti delavskemu razsodišču.

Frank Betz je izjavil, da so ga silili, naj postane član kompanijske unije, ko je bila ustanovljena. To je tudi storil pod pritiskom, da ne izgubi dela, zato pa je ostal član prave unije.

Zaslišanje proti Ford Motor Co. traja že več tednov in pred razsodiščem je nastopilo veliko število prič, ki so opisale teroriziranje delavcev. Charles C. Webber, član Unije za ameriške civilne svobodščine, je pri mestnem upravitelju protestiral proti odredbi, ki prepoveduje piktiranje Fordove tovarne, toda upravitelj McElroy je odgovoril, da bo policija še nadalje podila pikete od tovarne. Čez 50 stavkarjev je policija aretirala v tednu po oklicu stavke, ker so piktirali tovarno.

Razsodišču so bili v teku zaslišanja predloženi dokazi, da je "neodvisna" unija v resnici kompanijska unija, kar trdi tudi prava unija, ki je obtožila kompanijo kršenja federalnega delavskega zakona.

Vihar zaradi odstavitveničnika TVA

Silna propaganda proti ljudskemu lastništvu elektrarn

Washington, D. C. — (FP) — Rooseveltova akcija, ko je odstavil dr. Arthurja Morgana kot načelnika Tennessee Valley Authority, je povzročila grmenje v krogih, ki vodijo opozicijo proti ljudskemu lastništvu in obratovanju javnih naprav. Roosevelt je pognal Morgana v pokoj potem, ko ni hotel predložiti dokazov proti direktorjem TVA, s katerimi se je aprl in ju obdolžil nepoštenosti, da podpre svoje obdolžitve. Zdjaj so ekonomski rojalisti zagnali velikanski krik, da hoče Roosevelt prikriti škandal.

Kljub silni propagandi so znamenja, da bo ideja ljudskega lastništva elektrarn, kakršno predstavlja Tennessee Valley Authority, živela in dobila še večji razmah. Napade je bilo pričakovati, in če ne bi bilo konflikta med Morganom in direktorjema, bi sovražniki našli kak drugo, ki bi jim služilo v boju proti Rooseveltovi administraciji. Silna vojna je bila tudi v Kanadi, ko je ontarijska hidroelektrarska komisija začela izvajati program gradnje ljudskih elektrarn in znižala ceno električnega toka od deset centov za kilovatno uro na dva centa.

Pogajanja med Berlinom in Vatikanom

Berlin, 30. marca. — Monsignor Cesare Orsenigo, papežev nuncij v Nemčiji, je posetil zunanjega ministra Joachima von Ribbentropa, kar je dalo povod govoricam o pogajanjih glede zblizanja med Vatikanom in Nemčijo. To je bil prvi nuncijev obisk nemškega zunanjega urada od avgusta preteklega leta.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar, ki ga lahko pošljete avtorizirano v domovino.

Prizor iz demonstracij članov krojaške unije International Ladies Garment Workers v New Yorku.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Snov te opere bo natančneje opisana pozneje.

V zvezi z opero je prišla na dan zanimivost, ki se tiče enega davnih prednikov dirigenta Johna Ivanuscha. Zanimivost obstoja v tem, da se je eden njegovih pradedov soudeležil bitke pri Sigetu, namreč pri trdnjavi, v kateri je tako junško storila konec rodbina in četa Zrinskega. Dotični Ivanusch je bil major ter je v bitki pri Sigetu lastnoročno odšel z enim samim mahom glavo turškemu paši ter jo nasadil na meč. Za ta "junaki" čin so ga povičali v plemstvo. S plemstvom je dobil tudi grad in posestvo v Pregradu na Hrvaškem.

Zadevna pergamentna listina je še danes v posesti Klemenovih potomcev. Zadnji, ki je imel te družinske relikvije za časa Ivanuscheve mladosti, je bil njegov stric Albert pl. Klemen, posestnik blizu Pregrada na Hrvaškem in zlatar v Rogaski Slatini.

Najbrže se dotičnemu hrabremu Klemenu še nikdar sanjalo ni, da se bo kdaj opera, ovekujajoča junštvo pri Sigetu, proizvajala v Ameriki in da jo bo dirigiral njegov daljni sorodnik. Pevski zbor Zarja je slavil letos desetletnico svojega obstanka. V teku te dobe je pel poleg manjših tudi sledeče težke opere: Turjaša Rozamunda, Gorenjski slavoček, Urh grof Celjski, Marta, Il Trovatore in Nikola Subić Zrinski. Koliko so morali ti ljudje studirati skozi let deset let, vedo le oni sami. Koliko so se morali žrtvovati, da so mogli kot delavci doprinesiti v taki obliki višek kulture — opero!

Vsi, ki čutite kulturno, pridite na 17. aprila v Orchestra Hall, ter pokažite, da cenite njih delo, ki ga doprinalajo skozi 10 let brezplačno na oltar kulture. Pridite tudi iz Cikaga, Waukegana, Milwaukeeja, Toleda in Canade.

Publični odbor.

Poročilo o prispevkih
Cleveland. — Prispevki darovani za nabavo ambulance slovenskim prostovoljcem v Cankarjevi četni v Španiji, ki se borijo na strani lojalistov.

Društvo Vodnikov Venec št. 147 SNPJ je prispevalo \$5. Posamezno so prispevali: Andy Obed \$5; po \$1 Leo Poljšak in John Filipič, po 50c Emil Kobal, John Valenčič, Frank Colene in Frank Ludvig, po 25c Agnes Kaučič, Joe Kerkel, Matt Petrovič, August Stokel, Frank

Klun, Louis Cerion, Andrew Božič, Chist Marc, Frank Valenčič, Frank Prijatelj, Frank Miakar, Joe Tisovec, Josephine Gabriel, John Yusaich in Frank Tegel, po 10c Emil Stokel.

V Johnstownu, Pa., so prispevali po \$1 John Kobal, Milan Sivkovich in Frank Pavlovich, po 50c Jakob Sustaršič, David Lindish, Joseph Melle in Tom Zavri, po 25c Joe Budno, Louis Mozovich, Louis Bizjak, John Beve, Joseph Zupan, John Langerhole, F. Fiket, F. Tomske, John Rak, Joe Požar, Frank Zalar, Joe Planton in Frank Hody. Skupaj \$26.10. Prejanci izkaz \$999.54. Skupno prispevanega \$1025.64. Hvala vsem prispevateljem!

Preteklo je že precej časa, odkar se je začela akcija za nabavo ambulance slovenskim prostovoljcem v Španiji. Da se ni to že izvršilo, je gotovo pripisati razmeram, v katerih se nahajamo. Vendar radi tega ne smemo idejo opustiti. Iti moramo z delom naprej in pokazati, da mislimo resno pomagati žrtvam fašistične brutalnosti.

Slov. sekcija Friends of Spain (Lincoln Brigade) bo imela prireditve v Slov. delavskem domu na Waterloo rd. dne 17. aprila ob 3. pop. Na tej prireditvi se bo pokazala slika iz ruske civilne vojne "Čapajev". Poleg tega se bodo proizvajale še druge točke zanimive vsebine. Dne 29. aprila pa bo imela organizacija pomožnega odbora Cankarjeve čete prireditve s kazanjem dveh slik, in sicer "Heart of Spain" in "China Strikes Back." Ta prireditve se bo vršila v Slov. narodnem domu na St. Clair ave. Preostanek obeh prireditve bo šel izključno za nabavo ambulance. Apelira se na vse, da pridete na ti dve prireditvi in s tem čim bolj pomagate pospešiti započeto akcijo.

Odbor.

Otvoritev prenovljenih prostorov
Sharon - Farrell, Pa. — Pozivam vse rojake in rojakinje, da posetijo prostore Slovenskega delavskega doma v soboto večer, dne 2. aprila, kjer bo gospodinjski klub priredil domačo zabavo. Servirala se bo okusna večerja. Obenem bomo otvorili nanovo predelane prostore. Pridite, da boste pokušali, kako dobro pivo in druge dobrote se bodo servirale na novi bari, ki je sedaj dodelana!

Spodnje prostore je preuredila tvrdka Williams & Co. iz Clevelanda. Prostori so nanovo popravljani, ki imajo tudi moderno hladilnico za pijače in druge dobrote, ki se jih ne brani noben zemljan. Hladilnica je

tako moderno napravljena, da se bo tudi v času kiših kumar lahko točila popolnoma mrla pijača. Zato vabim vse naše prijatelje, da posetite otvoritev nanovo predelanih prostorov v Slovenskem domu. Vsi tisti, ki imate še kakšen groš za dobro pivo in pa okusno kurjo večerjo, pridite dne 2. aprila v Slovenski dom, kjer vam bodo naše žene in dekleta postregle z vsemi dobrotami tega sveta. Saj vam je znano, da so naše ženske dobre kuharice. Pridite in se prepričajte ter si ogledajte nove trgovske prostore našega Doma.

Z delom je v našem zakonju bolj alabo. Tisti, ki imajo delo, delajo za žive in mrtve, tisti, ki smo ostali brez dela, pa kar lepo čakamo, kdaj bodo privlekli tisto mrho, ki ji pravijo prosperiteta. Saj jo vlečejo že več let, pa ta mrcina se tako drži za tisti "kornor", da bo res menda počakala gospoda Hooverja, da jo bo spodil. Pravijo, če bi bil on gnazda v beli kuži, da bi jo bil že zdavnaj za ušesa izvlekel ven.

Zadnjič smo čitali v časopisih, da je tukajšnji otrošenik bratov Hrvatov Anton Zubak vložil tožbo zaradi izgube dobrega imena. Torej bo imela HBZ tožbo na vratu. Omenjeni je bil v tukajšnjih distriktnih zaporih več mesecev, sedaj je bil pa izpuščen pod poroštvom. To omenjam, da mu rojaki ne nasedejo. HBZ pa želimo, da bi izšla zmagovita iz te tožbe.

Frank Kramer, 262.

Velebiznis financira teroristične aktivnosti

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vico organiziranja in kolektivnega pogajanja.

Uradniki Bethlehem Steel Steel Corp., ki so bili tudi pozvani v Washington k zaslišanju, so pod težo že prej predložene evidence priznali, da je župan Shields prejel več tisoč dolarjev od korporacije za razbijanje stavke.

VAŽNO ZA VSAKOGA

KADAR pošljete denar v stari dom?

KADAR ste namenjali v stari dom?

KADAR želite biti v stari domu?

KARTE za vas izlete

Potniki z našim posredovanjem potujejo najceneje in zadovoljno.

Denarne pošiljke izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kursu.

V JUGOSLAVIJO V ITALIJO

Za 3.55... 100 Din Za 4.35... 100 Lit

" 5.00... 200 " " 12.50... 500 "

" 7.50... 300 " " 17.50... 1.000 "

" 11.00... 500 " " 27.50... 2.000 "

" 22.00... 1.000 " " 55.00... 5.000 "

" 45.00... 2.000 " " 110.00... 10.000 "

Navedene cene so podrobno opremljene, kakor je kurt. Pošiljane tudi denar brezplačno in izvršujemo izplačila v denarju.

V Vašem lastnem interesu je, da pišete nam za cene in pogoje.

SLOVENIC PUBLISHING CO.

(Glas Naroda—Travel Bureau)

216 West 18 st. New York, N. Y.

PEV. ZBOR SLOGA PRIREDI KONCERT IN IGRO "VIHARNA NOČ"

• v nedeljo 3. apr. ob 3:30 pop. v SND Cleveland, O. •

